

JEDNÁNÍ V BASILEJI

Po porážkách křižáckých vojsk začali **papež** a **Zikmund Lucemburský** s husity **jednat**. Pozvali je na **církevní sněm**, který probíhal ve městě **Basileji**. Delegaci husitů vedli **Prokop Holý** a **Jan Rokycana** (pozdější pražský arcibiskup). Při těchto jednáních se znovu ukázala nejednotnost husitů. Církevní sněm požadoval rozpuštění husitského vojska. S tím nesouhlasila radikální část husitů, takže jednání skončila neúspěchem.

Prokop Holý
Po Žižkově smrti se stal vůdcem radikálních husitů, říkalo se mu též Prokop Veliký.

Na mapě Evropy najdete Basilej. Ve kterém státě se nachází?

Zopakujte si, v čem se od počátku lišily požadavky umírněných a radikálních husitů.

BOJ S PANSKOU JEDNOTOU

Proti **radikálním husitům**, kteří **odmítli rozpustit své vojsko** a blokovali tím basilejská jednání, se spojili **umírnění husité** s **katolíky** v takzvanou **panskou jednotu**.

Dne 30. května 1434 došlo k **bitvě** u vesnice **Lipany** (u Českého Brodu). **Vojsko radikálních husitů** pod vedením Prokopa Holého bylo **panskou jednotou poraženo**. Prokop Holý v boji zemřel.

Tato bitva však **neznamenala konec husitství v Čechách**. Jednání v Basileji pokračovala.

Vyobrazení bitvy u Lipan, v níž byli radikální husité poraženi (obraz Mikoláše Alše)

Táborité se později nechali najímat jako žoldáci od svého někdejšího nepřítele Zikmunda a bojovali proti Turkům.

JIHLAVSKÁ KOMPAKTÁTA

Až po dvou letech od bitvy u Lipan byla 5. července 1436 v Jihlavě slavnostně vyhlášena **dohoda mezi husity a basilejským koncilem** (tzv. **jihlavská** či **basilejská kompaktáta**), která ukončila husitskou revoluci. Tuto dohodu pomohl uzavřít král Zikmund.

Kompaktáta **povolovala přijímání podobojí**. Každý se mohl svobodně rozhodnout, zda se **přihlásí ke kališnickému, nebo katolickému vyznání**.

Husité na oplátku **uznali Zikmunda Lucemburského jako českého krále**. Ten se snažil ve válkami zničeném Českém království nastolit klid. Avšak už po roce zemřel.

Významnou osobností husitské doby v Čechách byl mistr **1.**, který kázal v **2.** Pro své názory byl prohlášen za **3.** a povolán do **4.**, aby své učení obhájil. Svě učení neodvolal, proto byl roku **5.** upálen. Roku **6.** začala svržením konšelů z oken **7.** husitská revoluce. Společný program husitů se nazýval **8.** Proti českým husitům vyhlásil papež v letech **9.** celkem pět **10.** Velitelem husitského vojska byl **11.** Po jeho smrti roku **12.** velel husitskému vojsku **13.** Po porážkách křížových výprav byli pozváni na jednání koncilu do města **14.** Spor, ke kterému tam mezi husity došlo, vyvrcholil bitvou **15.** roku **16.** Dohoda mezi husity a **17.** byla vyhlášena roku **18.** v **19.**

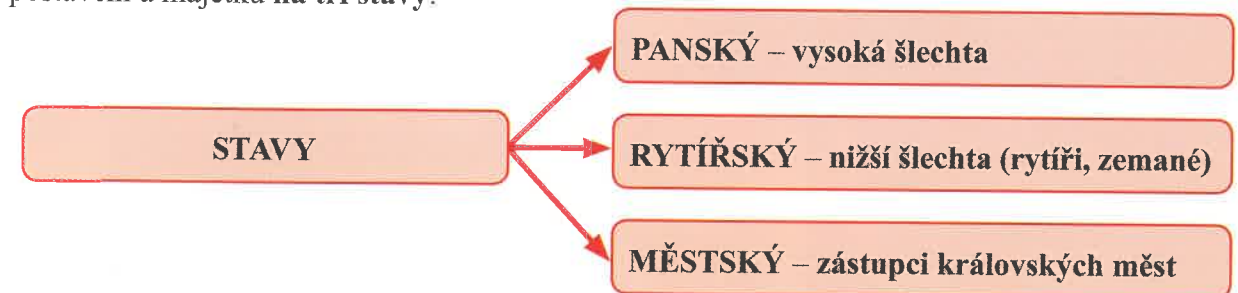

Zikmund Lucemburský přijímá roku 1436 v Jihlavě hold zástupců českých měst (vyobrazení z 15. stol.)

CO SE HUSITSKOU REVOLUCÍ ZMĚNILO

Během husitské revoluce došlo v Českém království k **důležitým změnám**:

– Vzrostla moc a bohatství vysoké i nižší šlechty a měst. Tyto skupiny obyvatel se rozdělily podle postavení a majetku **na tři stavy**:

– Stavové měli značnou moc. Byli **členy zemských sněmů**, které spravovaly zemi.

2 Každá země Koruny české měla svůj zemský sněm a každý šlechtic měl na sněmu **jeden hlas**. Oproti tomu celé město s několika tisíci obyvateli mělo **stejně jako každý šlechtic jen jeden hlas**. Každý hlas se navíc „vážil“. To znamená, že záleželo na tom, jak významné postavení měl jeho nositel. Složení stavů v jednotlivých zemích Koruny české se mírně lišilo.

Řekněte svůj názor na to, zda bylo přidělení hlasů na zemských sněmech spravedlivé. O čem svědčí?

- Církev **ztratila** z velké části **majetek a moc**.
- **Většina klášterů a katolických kostelů** byla husitskými vojsky **vydrancována**, bylo zničeno mnoho uměleckých předmětů.
- **Upadlo hospodářství, kultura i vzdělání**, které husité považovali za zdroj pýchy.
- Husitství **zpřetrhalo vztahy Českého království k okolnímu světu**. Oslabena byla i sounáležitost Čech a ostatních zemí Koruny české.
- Husitství mělo i svou kladnou stránku. Bylo **prvním pokusem o spravedlivé uspořádání společnosti** v Evropě.
- Další klad husitství – ve větší míře se začal **používat český jazyk**.

2 Jan Hus zjednodušil pravopis. Místo **spřežek a zdvojených písmen** začal užívat tzv. **diakritická znaménka** – **tečky a čárky nad písmeny** (říkalo se jim „**naboděnka**“). Dlouhé samohlásky začal označovat čárkou, měkké souhlásky tečkou nad písmenem. (Háček vznikl později z rychle psané tečky.) To umožňovalo lepší přepis a chápání cizojazyčných textů.

PT Zamyslete se, proč je vzdělání potřebné. Důvody sepište.

10 Pokuste se přečíst slova napsaná spřežkovým pravopisem před Husovou úpravou (vlevo) a srovnejte se slovy po Husově úpravě (vpravo). U posledního slova doplňte Husovu úpravu: zzaadaa – žádá, czasto – často, zadaa – zadá, zaada – ?

Zasedání zemského sněmu (dobový dřevoryt)

V závěru 14. století sílila kritika způsobu života společnosti, hlavně církve. Nejznámějším kazatelem, který požadoval nápravu, byl mistr Jan Hus. Na církevním sněmu v Kostnici odmítl odvolat své názory, proto byl 6. července 1415 upálen. Jeho smrt vyvolala v českých zemích protesty a pobouření. Roku 1419 došlo na Novoměstské radnici v Praze k první pražské defenestraci, kterou začala husitská revoluce. Cílem husitů bylo dosáhnout nápravy církve a společnosti násilnou cestou. Proti husitům uspořádali papež a Zikmund Lucemburský v letech 1420–1433 pět křížových výprav. Husité ve všech zvítězili a začali jednat s představiteli církve a Zikmundem Lucemburským na církevním sněmu v Basileji. Během jednání došlo mezi husity k rozkolu. Ten vyvrcholil roku 1434 bitvou u Lipan. V ní porazila panská jednotu vojsko táboritů. Dva roky nato byla uzavřena dohoda mezi husity a katolickou církví. Tím skončila husitská revoluce, která přinesla hospodářský i kulturní úpadek země. Šlechta a města získaly majetek a moc, církev je naopak ztratila.

stav: **anglicky** – estate [i'steɪt]
německy – der Stand

jednání: **anglicky** – negotiations [niˌɡəʊʃi'eɪʃnz]
sněm: **anglicky** – council ['kaʊnsəl]
dohoda: **anglicky** – agreement [ə'ɡri:mənt]
německy – die Verhandlung
německy – das Konzil
německy – das Abkommen, die Vereinbarung